

VI IMATE
PITANJA?

SPOLNO ZDRAVLJE

**ŽIVJETI
ZDRAVO**

MI IMAMO
ODGOVORE!

Europska unija
"Zajedno do boljitosti EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDovi

Ministarstvo
zdravstva
Republike Hrvatske

Ministarstvo
zdravstva

HZJZ
Hrvatski zavod
za javno zdravstvo

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Korisnik: Hrvatski zavod za javno zdravstvo / Ukupan iznos projekta: 30.373.299,36 HRK / Iznos EU potpore: 85 %.

POJMOVNIK

AIDS/SIDA – sindrom stečene imunodeficijencije (eng. *acquired immunodeficiency syndrome* – AIDS, franc. *syndrome d'immuno-déficience acquise* – SIDA)

APSTINENCIJA – suzdržavanje od spolnih odnosa

EJAKULAT – sperma, sjemena tekućina, sjeme

HBV – hepatitis B virus

HCV – hepatitis C virus

HIV – virus humane imunodeficijencije (eng. *human immunodeficiency virus*)

HPV – humani papiloma virus

HSV – herpes simplex virus

LUBRIKANT – sredstvo koje se upotrebljava pri spolnome odnosu i samozadovoljavanju kako bi se smanjilo trenje između penisa i vagine, anusa ili drugih dijelova tijela

PERORALNO – uzimanje lijekova na usta

SPB – spolno prenosive bolesti

SPI – spolno prenosive infekcije

OPĆENITO

??

1.

ŠTO SU SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI?

Spolno prenosive bolesti zarazne su bolesti spolnih organa, koje mogu zahvatiti i druge organe, npr. jetru, imunološki sustav i mozak. Uzrokuju ih razni mikroorganizmi, virusi, bakterije i paraziti. Mogu se prenijeti spolnim kontaktom (oralnim, vaginalnim i analnim) sa zaražene na nezaraženu osobu. Neke se od njih mogu prenijeti i nespolno (krvlju, s majke na dijete).

2.

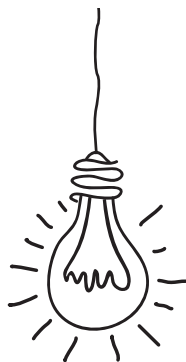
KOJA JE RAZLIKA IZMEĐU SPOLNO PRENOSIVE INFEKCIJE I SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI?

Spolno prenosiva infekcija odnosi se na ulazak stranih organizama (virusa, bakterija) u tijelo i na njihovo umnožavanje. Svaka spolno prenosiva bolest počinje kao spolno prenosiva infekcija, no ne mora svaka infekcija izazvati simptome bolesti.

*Unatoč tim razlikama, a radi lakšega razumijevanja, u ovoj knjižici koristit ćemo se terminom spolno prenosiva bolest čak i kad je riječ o infekciji bez znakova bolesti.

3.

KAKO SE, OSIM SPOLNIM KONTAKTOM, MOGU PRENIJETI SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI?

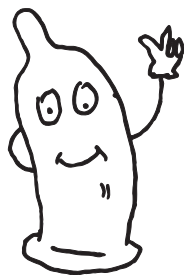

Osim spolnim kontaktom (oralnim, vaginalnim i analnim), spolno prenosive bolesti mogu se prenijeti i na druge načine: krvlju, s majke na dijete, seksualnim igračkama te zajedničkom uporabom predmeta za osobnu higijenu (četkica za zube, britvica, ručnik...). Putovi prijenosa nisu isti za svaku spolno prenosivu bolest.

4.

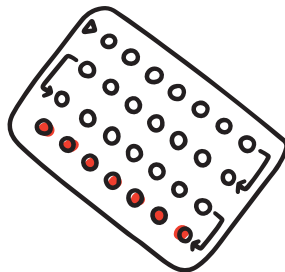
KOJA JE NAJBOLJA ZAŠTITA OD SPOLNO PRENOSIVIH BOLESTI?

Jedina je sigurna zaštita od spolno prenosivih bolesti apstinencija, a ako je osoba spolno aktivna, najbolja je zaštita pravilna i dosljedna uporaba kondoma!

5.

ŠTITE LI KONTRACEPCIJSKE PILULE OD SPOLNO PRENOSIVIH BOLESTI?

Ne! Kontracepcijske pilule ne štite od spolno prenosivih bolesi. Njihova je osnovna namjena zaštita od neželjene trudnoće i regulacija hormona.

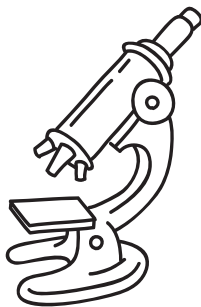
6.

TREBA LI S DJETETOM RAZGOVARATI O SPOLNOME ODNOSU I SPOLNO PRENOSIVIM BOLESTIMA?

Da! Istraživanja i iskustva stručnjaka pokazuju da se djeca koja su više razgovarala s roditeljima o tim temama češće odgovorno spolno ponašaju. Razgovor s djecom o tim temama neće ih potaknuti na ranija i rizičnija spolna ponašanja.

7.

GDJE SE MOGU TESTIRATI NA SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI?

Na spolno prenosive bolesti možete se testirati u mikrobiološkim laboratorijima. Ako ste imali rizičan spolni odnos, možete se obratiti jednomu od centara za anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV koji djeluju u Hrvatskoj (Zagreb, Pula, Rijeka, Zadar, Split, Dubrovnik, Karlovac, Osijek i Slavonski Brod).

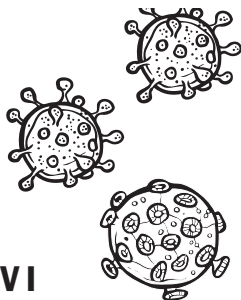
8.

IMAJU LI SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI VIDLJIVE SIMPTOME?

Spolno prenosive bolesti često nemaju vidljive simptome. Zbog toga su redoviti posjeti liječniku i odgovorno spolno ponašanje izuzetno važni.

9.

**S OBZIROM NA TO DA SE HIV I
HEPATITIS MOGU PRENIJETI
KRVLJU, TESTIRA LI SE KRV NA
HIV I HEPATITIS PRI SVAKOME
DOBROVOLJNOM DARIVANJU?**

Da! Krv i krvni pripravci pri svakome se darivanju rutinski testiraju na HIV i uzročnike hepatitisa B i C.

10.

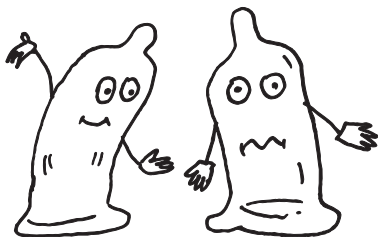
KOLIKO BI VREMENA TREBALO PROĆI NAKON RIZIČNOGA ODNOSA KAKO BI TESTOVI NA SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI BILI POUZDANI?

Ovisi o vrsti spolno prenosive bolesti i metodi testiranja. Stoga je najbolje obratiti se stručnjaku.

11.

PRUŽA LI DVOSTRUKI KONDOM DVOSTRUKU ZAŠTITU?

Ne! Dvostruki kondom ne pruža dvostruku zaštitu. Pri uporabi dvaju kondoma istodobno veća je mogućnost pucanja kondoma zbog trenja.

12.

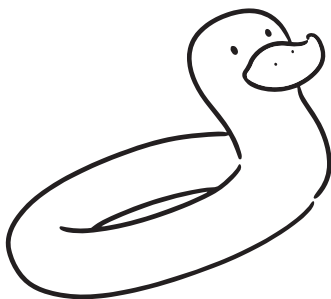
JESU LI SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI IZLJEČIVE?

Postoje spolno prenosive bolesti koje su potpuno izlječive. Kod nekih se uzročnik ne može ukloniti iz organizma, ali se bolest može držati pod kontrolom.

13.

**MOŽE LI SE SPOLNO PRENOSIVA
BOLEST DOBITI KUPANJEM U
BAZENU U KOJEMU SE KUPA
ZARAŽENA OSOBA?**

Može! Uglavnom su to spolno
prenosive bolesti uzrokovane
bakterijama i gljivicama.

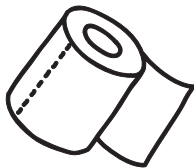

14.

MOŽE LI SE SPOLNO PRENOSIVA BOLEST PRENIJETI UPORABOM NUŽNIKA?

Većina spolno prenosivih bolesti ne može se prenijeti uporabom nužnika, ali se ne može isključiti kao mogući put prijenosa kod nekih spolno prenosivih bolesti.

15.

MOGU LI SE SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI LIJEČITI ALTERNATIVNOM MEDICINOM?

Takvi načini liječenja nisu znanstveno dokazani kao učinkoviti. Stoga se za liječenje preporuča potražiti pomoć liječnika i slijediti njegove upute.

16.

KAKO SE ZAŠTITITI OD SPOLNO PRENOSIVIH BOLESTI PRI ORALNO-VAGINALNOME ODNOSU?

Postoji specijalna folija od lateksa ili poliuretana za zaštitu pri oralno-vaginalnome spolnom odnosu, tzv. oralni kondom. Ona sprječava kontakt sluznica i razmjenu tjelesnih tekućina te time i prijenos uzročnika spolno prenosivih bolesti.

17.

MOŽE LI SE ISTI KONDOM UPOTRIJEBITI I ZA ORALNI I ZA VAGINALNI ODNOS?

Nije preporučljivo koristiti se istim kondomom i za oralni i za vaginalni odnos zbog mogućega prijenosa bakterija, što može izazvati infekciju.

18.

AKO SE OSOBA LIJEČI OD SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI, TREBA LI SE LIJEČITI I PARTNER?

Ako je infekcija dokazana, važno je liječiti oba partnera i izbjegavati odnose za vrijeme uzimanja terapije.

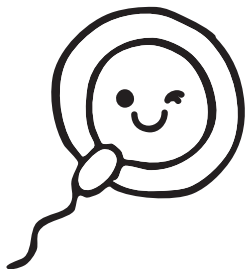
19.

AKO MLADI NE ŽELE RAZGOVARATI O SPOLNIM ODNOSIMA I SPOLNO PRENOSIVIM BOLESTIMA S RODITELJIMA, KOMU SE MOGU OBRATITI?

Mladi koji su u sustavu redovitoga školovanja mogu se obratiti nadležnomu liječniku školske medicine. A svi mladi mogu se obratiti obiteljskomu liječniku, ginekologu ili u savjetovališta za spolno i reproduktivno zdravlje.

20.

MOŽE LI SE ZATRUDNJETI NAKON ORALNOGA ODNOSA?

Ne može! Pri oralnome odnosu ejakulat ne dolazi do ženskoga reproduktivnog sustava, što je potrebno za oplodnju jajne stanice i trudnoću, tako da se sa sigurnošću može reći da se pri oralnome odnosu ne može zatrudnjeti.

21.

MOGU LI SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI UZROKOVATI NEPLODNOST?

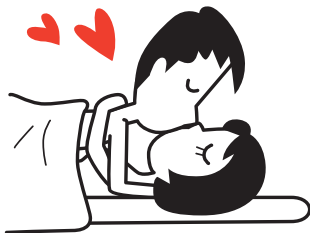
Spolno prenosive bolesti mogu uzrokovati neplodnost obaju spolova ako se na vrijeme ne prepoznaju i ne liječe.

22.

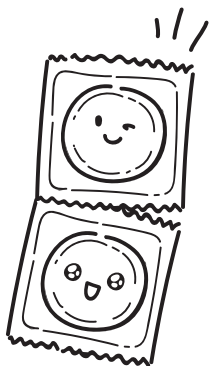
MOGU LI SE SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI DOBITI SAMO DODIROM SPOLNIH ORGANA BEZ PENETRACIJE?

Da! Neke se spolno prenosive bolesti mogu prenijeti bez penetracije i bez dodira tjelesnih tekućina, dovoljan je i dodir sa zaraženom kožom.

23.

JESU LI KONDOMI UČINKOVITA ZAŠTITA OD SVIH SPOLNO PRENOSIVIH BOLESTI?

Pravilna i dosljedna uporaba kondoma pruža pouzdanu zaštitu od spolno prenosivih bolesti koje se prenose izravnim dodirrom sluznice sa zaraženim tjelesnim tekućinama ili zaraženom sluznicom. Pod pravilnom se uporabom podrazumijeva uporaba kondoma tijekom cijeloga trajanja spolnoga odnosa. Kondomi ne mogu spriječiti prijenos bolesti koje uzrokuju promjene na dijelu kože koju kondom ne prekriva, kao što su HPV ili herpes.

24.

ČIME SE MOŽE PODMAZATI KONDOM PRI SPOLNIM ODNOSIMA?

Lubrikantima. Uz kondome se mogu sigurno upotrebljavati lubrikanti na bazi vode ili silikona, koji se mogu kupiti u trgovinama i često se nalaze uz kondome. Lubrikanti na bazi masti (npr. vazelin, kreme za tijelo) mogu oštetiti kondom, pa se zato ne preporučuju.

25.

MOŽE LI SE ISTA SPOLNO PRENOSIVA BOLEST DOBITI VIŠE PUTA?

Izlječenje spolno prenosivih bolesti ne pruža zaštitu od ponovnoga oboljenja od iste bolesti. Iznimka je od toga pravila hepatitis B, nakon čijega izlječenja ostaje trajna imunost na tu bolest.

26.

ZNAČI LI SPOLNO PRENOSIVA BOLEST I DA JE JEDAN OD PARTNERA NEVJERAN?

Spolni odnos nije jedini put prijenosa spolno prenosivih bolesti, tako da sama bolest ne mora značiti da je partner nevjeran. Također, neke spolno prenosive bolesti mogu dugi niz godina mirovati, odnosno moguće je da se partner zarazi prije stupanja u sadašnju vezu.

27.

MOŽE LI SE SPOLNO PRENOSIVA BOLEST PRENIJETI STIMULACIJOM PRSTIMA?

Stimulacija prstima može prouzročiti zarazu spolno prenosivom bolešću, kao što su razne gljivične i bakterijske infekcije.

28.

MOŽE LI SE IMATI VIŠE SPOLNO PRENOSIVIH BOLESTI ISTODOBNO?

Može! Jedna spolno prenosiva bolest ne isključuje mogućnost zaraze drugim spolno prenosivim bolestima.

29.

MOGU LI KUKCI KOJI SE HRANE KRVLJU (NPR. KOMARAC) PRENIJETI SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI?

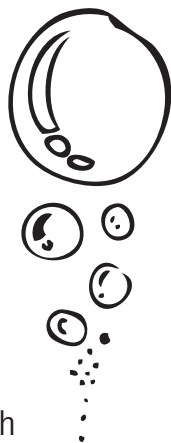
Spolno prenosive bolesti ne mogu se prenijeti ubodom kukca. Također, ne prenose se s domaćih i divljih životinja.

30.

KOLIKO JE VAŽNA HIGIJENA SPOLOVILA NAKON ODNOSA?

Redovita i pravilna higijena intimnih dijelova tijela smanjuje vjerojatnost infekcije određenim spolno prenosivim bolestima, ali ne svima. To znači da samo higijenom ne možemo spriječiti zarazu spolno prenosivom bolešću.

31.

MOGU LI SE SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI PRENIJETI DIJELJENJEM VIBRATORA?

Mogu! Pri dijeljenju zajedničkoga vibratora i drugih seksualnih igračaka rizik od zaraze jednak je kao pri klasičnome spolnom kontaktu.

32.

MOGU LI SE SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI DOBITI BEZ PRETHODNOGA SPOLNOG ODNOSA?

Mogu! Spolno prenosive bolesti mogu dobiti čak i osobe koje se nikada nisu upustile u spolni odnos ili trenutačno nisu spolno aktivne, na primjer stimulacijom rukama, dijeljenjem seksualnih igračaka, predmeta za intimnu njegu i higijenu itd.

33.

TREBAJU LI MALOLJETNE OSOBE SUGLASNOST RODITELJA DA SE TESTIRAJU NA SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI?

Kod maloljetnih osoba (mlađih od 18 godina) liječnik će preporučiti uključivanje roditelja ili skrbnika u proces testiranja. Iznimno, liječnik može preporučiti testiranje za maloljetnu osobu u dobi između 16 i 18 godina i bez prisutnosti roditelja ili skrbnika ako procijeni da je dovoljno zrela za odlučivanje o postupku testiranja i za razumijevanje značenja rezultata testa.

HIV

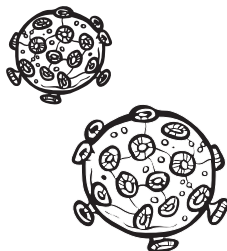
VIRUS HUMANE
IMUNODEFICIJENCIJE

??

34.

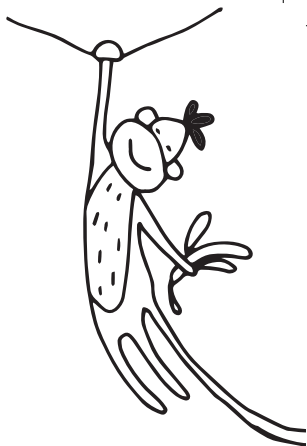
ŠTO JE HIV?

HIV je virus koji ulaskom u ljudski organizam napada specifičnu vrstu bijelih krvnih stanica te se u njima množi, uništava ih i tako postupno dovodi do slabljenja imuniteta i razvoja bolesti AIDS-a.

35.

KAKO JE NASTAO VIRUS HIV-A?

Postoje razne pretpostavke o podrijetlu HIV-a, no niti jedna nije znanstveno potvrđena. Mnogi istraživači smatraju da je HIV nastao od virusa koji napada majmune (SIV – eng. *simian immunodeficiency virus*) te da se infekcija prenijela na čovjeka konzumiranjem mesa zaražene čimpanze.

36.

KAKO SE PRENOSI VIRUS HIV-A?

Postoje tri glavna puta prijenosa infekcije HIV-om: spolni, zaraženom krvlju te tijekom trudnoće i porođaja s majke na dijete. Spolni kontakt (oralni, vaginalni i analni) glavni je put prijenosa infekcije HIV-om.

37.

MOŽE LI SE VIRUS HIV-A PRENIJETI ZRAKOM, TJ. KIHANJEM ILI KAŠLJANJEM?

HIV se ne prenosi zrakom, odnosno kašljanjem, kihanjem, dodirrom kože sa suzama ili slinom, općenito se ne prenosi socijalnim kontaktom.

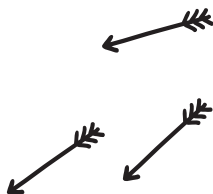
38.

MOGU LI ŽIVOTINJE PRENIJETI HIV?

HIV se ne može prenijeti s domaćih ili divljih životinja, kao ni ubodom kukca. Domaćin virusa HIV-a isključivo je čovjek.

39.

POSTOJI LI MOGUĆNOST ZARAZE VIRUSOM HIV-A PRI LJUBLJENJU?

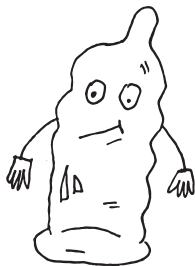
Pri ljubljenju uz razmjenu sline ne postoji opasnost od zaraze HIV-om. Međutim, postoji teoretska mogućnost prijenosa HIV-a ako postoje ranice ili oštećenja sluznice u ustima.

40.

ŠTITI LI KONDOM U POTPUNOSTI OD VIRUSA HIV-A?

Pravilnom uporabom kondoma znatno se smanjuje mogućnost zaraze. Važno je napomenuti da apsolutnu sigurnost pruža jedino apstinencija i uzajamno vjerni odnos dvaju nezaraženih partnera.

41.

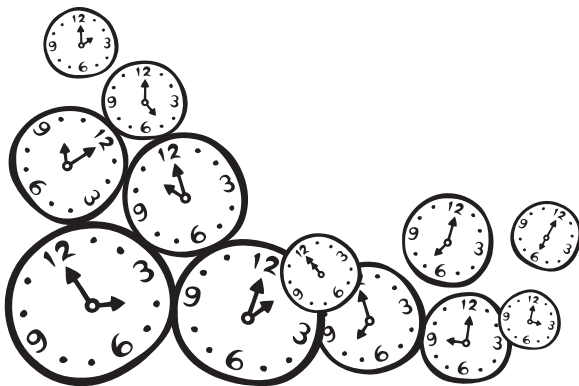
MOŽE LI VIRUS HIV-A PREŽIVJETI IZVAN LJUDSKOGA TIJELA?

Virus HIV-a ne preživljava dugo izvan ljudskoga tijela i ne može se umnožavati bez domaćina (čovjeka). Vjerojatnost zaraze kontaktom s predmetima na kojima je mala količina krvi, sjemene tekućine ili drugih tjelesnih tekućina samo je teoretski moguća (do sada nije zabilježen niti jedan slučaj takvoga prijenosa).

42.

KAD SE NAJRANIJE MOŽE TESTIRATI NA HIV DA BI REZULTAT BIO POUZDAN?

Vrijeme od izlaganja mogućemu uzroku
zaraze do testiranja ovisi o testu.
Preporuka je da se testiranje provede u
razdoblju od 8 do 12 tjedana od izlaganja.

43.

KOJI SU SIMPTOMI HIV-A I KAD SE POJAVLJUJU?

Simptomi infekcije HIV-om nisu specifični te se HIV ne dijagnosticira na temelju simptoma, nego isključivo testiranjem. U akutnoj fazi infekcije HIV-om razvija se lakša virusna bolest i obično prolazi nezapaženo i nedijagnosticirano. Virus HIV-a potrebno je duže vrijeme da dovoljno oslabi imunološki sustav organizma, katkad i do deset godina, kako bi se razvila bolest AIDS.

44.

POSTOJE LI POSLOVI KOJE HIV POZITIVNE OSOBE NE MOGU OBAVLJATI?

Prema zakonima, ali i moralnim načelima, svatko ima pravo na tajnost medicinske dijagnoze, pa tako ni osobe zaražene HIV-om ne moraju javno iznositi svoju dijagnozu. U Hrvatskoj postoje ograničenja za rad u policiji i vojsci te se ocjena radne sposobnosti određuje na temelju specijalističkih nalaza i ispitivanja.

45.

MOŽE LI SE BEZ STRAHA OD ZARAZE POMOĆI HIV POZITIVNOJ OSOBI KOJA KRVARI?

Svakoj osobi koja krvari mora se pružiti prva pomoć bez obzira na HIV pozitivan status. Pritom se mora posvetiti dodatna pozornost zaštiti osobe koja pruža pomoć. Dosad nigdje u svijetu nije zabilježen slučaj zaraze HIV-om nakon dodira neoštećene kože s krvi.

46.

MOGU LI OSOBE KOJE SU ZARAŽENE HIV-OM I UZIMAJU LIJEKOVE PRENIJETI HIV?

Osobe koje žive s HIV-om te redovito uzimaju antiretrovirusne lijekove i postignu nemjerljivu količinu virusa u krvi ne mogu prenijeti virus na svoje spolne partnere. Međutim, i dalje je potrebno pridržavati se mjera odgovornoga spolnog ponašanja.

47.

MOŽE LI SE VIRUS HIV-A OTKRITI PRI VAĐENJU KRVNE SLIKE?

Ne može! Dijagnoza infekcije HIV-om postavlja se posebnim testovima kojima se dokazuju protutijela prema HIV-u. Protutijela se pojavljuju 4 do 12 tjedana nakon kontakta s virusom. Preporuča se da se uz testiranje na HIV provede i savjetovanje prije i poslije samoga testiranja.

48.

KOJA JE RAZLIKA IZMEĐU HIV-A, AIDS-A I SIDA-E?

HIV je naziv za virus koji, ako se infekcija ne liječi, uzrokuje bolest pod imenom AIDS ili SIDA. AIDS je kratica izvedena iz engleskoga naziva te bolesti (eng. *acquired immunodeficiency syndrome*), a SIDA iz francuskoga (franc. *syndrome d'immuno-déficience acquise*). Objema se kraticama koristimo za označavanje sindroma stečene imunodeficijencije.

49.

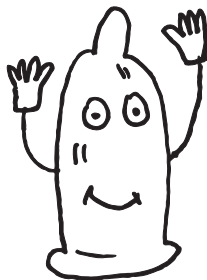
POVEĆAVAJU LI PRETHODNA OBOLJENJA OD SPOLNIH BOLESTI MOGUĆNOST OBOLJENJA OD HIV-A?

Mogućnost infekcije HIV-om povećava se ako su prisutne druge spolne bolesti koje uzrokuju oštećenja sluznice i kože (npr. herpes, sifilis i dr.).

50.

POSTOJI LI CJEPIVO PROTIV HIV-A?

Ne postoji! Jedini je
način prevencije HIV-a izbjegavanje
rizičnoga spolnog ponašanja.

51.

ŠTO JE PEP?

Osobe koje su bile izložene HIV-u mogu uzimati lijekove koji sprječavaju infekciju – PEP (postekspozicijska profilaksa). To podrazumijeva uzimanje antiretrovirusnih lijekova unutar 48 sati do najviše 72 sata od izloženosti HIV-u. Lijekovi se uzimaju četiri tjedna te mogu spriječiti infekciju. Potrebu za uzimanjem PEP-a procjenjuje liječnik.

52.

ŠTO JE PrEP?

Lijekovi koji se uzimaju za sprečavanje infekcije HIV-om prije izloženosti – PrEP (preekspozicijska profilaksa) preporučuju se osobama koje su HIV negativne, a koje imaju veću mogućnost za dobivanje HIV-a pri spolnomu odnosu. PrEP podrazumijeva uzimanje antiretrovirusnih lijekova svaki dan ili po potrebi (prije i nakon odnosa po uputi liječnika) kako bi se spriječio prijenos HIV-a.

HPV
HUMANI PAPILOMA
VIRUS

??

53.

ŠTO JE INFEKCIJA HPV-OM?

Infekcija HPV-om spolno je prenosiva bolest koju izaziva humani papiloma virus – HPV. Poznato je više od 200 tipova HPV-a, a oko 50 njih inficira intimno područje. Tipove HPV-a koji inficiraju intimno područje možemo podijeliti na niskorizične i visokorizične.

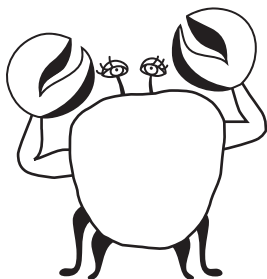
54.

KOJA JE RAZLIKA IZMEĐU NISKORIZIČNIH I VISOKORIZIČNIH TIPOVA HPV-A?

Niskorizični tipovi HPV-a (6, 11, 41, 43, 44 i dr.) uzrokuju spolne bradavice (kondilome), dok visokorizični (16, 18, 31, 35, 39, 45, 51, 52, 56 i dr.) mogu uzrokovati i promjene na sluznicama koje mogu dovesti do nastanka raka.

55.

**KOJE VRSTE
RAKA MOŽE
UZROKOVATI HPV?**

Visokorizični tipovi HPV-a (16, 18, 31, 35, 39, 45, 51, 52, 56 i dr.) najčešće uzrokuju rak vrata maternice, ali mogu uzrokovati i rak vagine, anusa i grla kod žena te rak penisa, anusa i grla kod muškaraca.

56.

MOŽE LI SE HPV PRENIJETI I PRI SPOLNOME ODNOSU S KONDOMOM?

Uporaba kondoma preporučuje se kao zaštita od infekcije HPV-om, no ona nije potpuno učinkovita. Infekcija HPV-om najčešće se prenosi intimnim kontaktima u svim vrstama spolnih odnosa (vaginalni, analni, oralni), ali moguć je prijenos i nespolno, izravnim kontaktom sa zaraženom kožom i sluznicom.

57.

KOLIKO JE RAŠIREN HPV?

HPV je u populaciji vrlo česta spolno prenosiva bolest. Procjenjuje se da oko 80% spolno aktivnih osoba bude zaraženo HPV-om u nekome trenutku u svom životu.

58.

KAKO SE DIJAGNOSTICIRA INFEKCIJA HPV-OM?

Dijagnostička je metoda izbora za infekciju HPV-om neposredna detekcija virusne DNA u uzorku tkiva ili obrisku vrata maternice. PAPA-testom se koristi kao pomoćnim sredstvom koje može otkriti promjene na vratu maternice koje može prouzročiti HPV.

59.

POSTOJI LI LIJEK ZA HPV?

U većini slučajeva infekcija HPV-om prolazi sama od sebe djelovanjem imunološkoga sustava osobe i nije ju potrebno liječiti. Ako do toga ne dođe, konkretan lijek ne postoji, nego se liječenje usmjerava na uklanjanje promjena na koži ili sluznici koje nastaju kao posljedica infekcije HPV-om.

60.

KOLIKO SU CJEPIVA ZA HPV UČINKOVITA?

Istraživanja su pokazala da su cjepiva visoko učinkovita u prevenciji infekcije HPV-om iako cjepivo ne štiti od svih tipova HPV-a. Cjepivo koje se danas upotrebljava štiti od devet najčešćih i najopasnijih tipova.

61.

KAD SE NAJBOLJE CIJEPITI PROTIV HPV-A?

U Hrvatskoj je svoj djeci omogućeno besplatno cijepljenje protiv HPV-a u 8. razredu osnovne škole. Cjepivo je najučinkovitije ako se primijeni prije prvoga stupanja u spolne odnose, međutim, nikada nije kasno za cijepljenje.

62.

KOLIKO DUGO CJEPIVO ŠTITI OD INFEKCIJE HPV-OM?

Praćenja su dosad pokazala da je cjepivo djelotvorno i pruža zaštitu čak i nakon više od devet godina.

63.

MOGU LI SE PAPA-TESTOM OTKRITI I DRUGE SPOLNE BOLESTI OSIM INFEKCIJE HPV-OM?

PAPA-test ne pruža konačnu dijagnozu ostalih spolno prenosivih bolesti, ali može ukazati na moguću prisutnost nekih mikroorganizama kao što su *Bacillus vaginalis*, *Trichomonas vaginalis*, HSV i druge bakterijske i gljivične infekcije te je potrebna dodatna mikrobiološka obrada.

HEPATITIS

??

64.

ŠTO JE HEPATITIS?

Hepatitis je upala jetre uobičajeno izazvana virusima, ali može biti izazvana drugim infekcijama, toksičnim supstancama (alkohol, neke droge) i autoimunim bolestima. Posljedice hepatitisa mogu biti ciroza jetre i rak jetre, koje na kraju mogu dovesti do smrti.

65.

KOJI SU TIPOVI VIRUSA HEPATITISA?

Dosad je otkriveno pet tipova virusa hepatitisa, koji se označavaju slovima od A do E. Spolnim se putom mogu prenijeti hepatitisi A, B i C, ali jedino se hepatitis B primarno prenosi spolnim putom. Primarni je put prijenosa za hepatitise A i E feko-oralni („bolesti prljavih ruku”), dok se hepatitisi C i D u prvome redu prenose krvlju.

66.

ŠTO JE AKUTNI HEPATITIS?

Akutni hepatitis iznenadna je upala jetre koja može biti teška, ali kraće traje.

67.

KAKO SE LIJEČI AKUTNI HEPATITIS?

Akutni virusni hepatitis u većini slučajeva spontano prolazi te specifično liječenje ne postoji. U akutnoj fazi važno je izbjegavati alkohol, mirovati, pridržavati se dijetalnoga plana prehrane i ograničiti bavljenje tjelesnom aktivnošću.

68.

ŠTO JE KRONIČNI HEPATITIS?

Kronični je hepatitis stanje dugoročne upale jetre koja traje duže od šest mjeseci.

69.

KAKO SE LIJEČI KRONIČNI HEPATITIS?

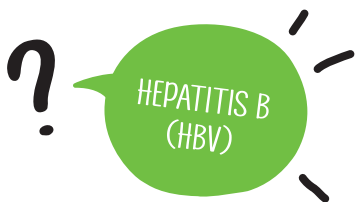
Liječenje kroničnoga hepatitisa provodi se interferonom i protuvirusnim lijekovima. U slučaju ciroze jetre ili raka jetre vrši se transplantacija.

70.

POSTOJE LI CJEPIVA ZA SVE TIPOVE VIRUSA HEPATITISA?

Ne postoje! Cijepljenje je moguće samo za viruse hepatitisa A i B. Cijepljenje za virus hepatitisa B uvedeno je u kalendar kontinuiranoga cijepljenja u Republici Hrvatskoj, dok se cijepljenje za virus hepatitisa A vrši ako za to postoji potreba (npr. odlazak u azijske zemlje).

71.

KAKO SE PRENOSI HEPATITIS B?

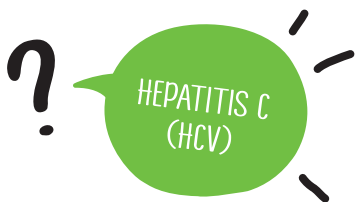
Virus hepatitisa B, osim spolnim kontaktom, može se prenijeti i zaraženim iglama, transfuzijom krvi (iako je to iznimno rijetko od 1993. zbog uvođenja testiranja donirane krvi) te s majke na dijete tijekom poroda.

72.

KOJI SU SIMPTOMI HEPATITISA B?

Simptomi hepatitisa B pojavljuju se duže vrijeme nakon infekcije, obično od 30 do 180 dana. Simptomi su bolesti raznoliki, najčešće se pojavljuju umor i gubitak teka, zatim mučnina, povraćanje, bolovi u trbuhu, povišenje temperature do 38 °C. Rijetko se pojavljuje bol u zglobovima i žutica. U blagim oblicima bolesti simptomi mogu podsjećati na simptome gripe.

73.

KAKO SE PRENOSI HEPATITIS C?

Virus hepatitisa C najčešće se prenosi krvlju zaražene osobe, zaraženim iglama, a može se prenijeti i spolnim putem. Iznimno se rijetko prenosi transfuzijom krvi jer se od 1993. provode testiranja donirane krvi.

74.

KOJI SU SIMPTOMI HEPATITISA C?

Simptomi hepatitisa C često nisu vidljivi. Ako se i pojave, uključuju umor, slabiji tek, mučninu, povraćanje, bol u trbuhu, bol u mišićima i u iznimnim slučajevima žuticu.

HERPES

? ?

75.

ŠTO JE HERPES?

Herpes je infekcija uzrokovana herpes simplex virusom (HSV), za koju je karakteristično izbijanje malih, obično bolnih mjehurića na površini kože i sluznice.

76.

KOJI SU TIPOVI HERPES SIMPLEX VIRUSA?

Postoje dva osnovna tipa herpes simplex virusa. To su tip 1 (HSV-1) ili oralni herpes koji je obično povezan s infekcijom usnica, usta i lica te tip 2 (HSV-2) ili genitalni herpes koji se povezuje s oštećenjem sluznice spolnih organa.

77.

KAKO SE PRENOSI HERPES?

Najčešći je put prijenosa kontaktom s tjelesnim tekućinama zaražene osobe. HSV-1 se prenosi slinom te kontaktom sa zaraženom kožom, dok se HSV-2 prenosi spolnim kontaktom.

78.

MOŽE LI ORALNI HERPES ZARAZITI GENITALNO PODRUČJE I GENITALNI HERPES ORALNO PODRUČJE?

Da, može! Iako genitalni i oralni herpes najčešće uzrokuju različiti tipovi virusa (HSV-1 i HSV-2), moguća je unakrsna infekcija.

79.

KOJI SU SIMPTOMI HERPESA?

Najčešći su simptomi mjehurići okruženi crvenkastim rubom koji se mogu pojaviti bilo gdje na koži ili sluznicama. Najčešće se pojavljuju u ustima, na usnama te na spolnim organima.

80.

MOŽE LI SE HERPES U POTPUNOSTI IZLIJEČITI?

Herpes se može zaliječiti, ali ne i izliječiti. Jednom kad je osoba zaražena, virus ostaje u njezinu tijelu tijekom čitavoga života te se infekcija može ponovno pojaviti, i to obično na istome mjestu.

SIFILIS

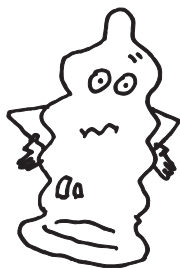
??

81.

ŠTO JE SIFILIS?

Sifilis je spolno prenosiva sistemska bolest uzrokovana bakterijom *Treponema pallidum*. Ima tri klinička stadija i dugogodišnju fazu mirovanja.

82.

KAKO SE PRENOSI SIFILIS?

Sifilis se prenosi nezaštićenim analnim, vaginalnim ili oralnim spolnim odnosom te kontaktom sa zaraženom ranom na koži koja je tipična za sifilis.

83.

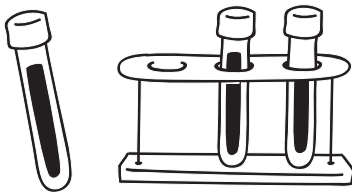
KOJI SU SIMPTOMI SIFILISA?

Sifilis može prouzročiti mnoštvo simptoma ili pak nijedan. U prvome stadiju (tri tjedna nakon infekcije) pojavljuje se bezbolna ranica na spolovilu, anusu, unutar rektuma ili, kod prijenosa oralnim spolnim odnosom, u ustima ili grlu. U drugome i trećemu stadiju pojavljuju se osip, temperatura i teška oštećenja unutrašnjih organa i mozga.

84.

KAKO SE DIJAGNOSTICIRA SIFILIS?

Dijagnoza sifilisa postavlja se na temelju specijalističkoga pregleda i krvnih pretraga.

85.

KAKO SE LIJEČI SIFILIS?

Sifilis se obično liječi penicilinskim injekcijama, a osobe koje su alergične na penicilin uzimaju druge antibiotike.

??

86.

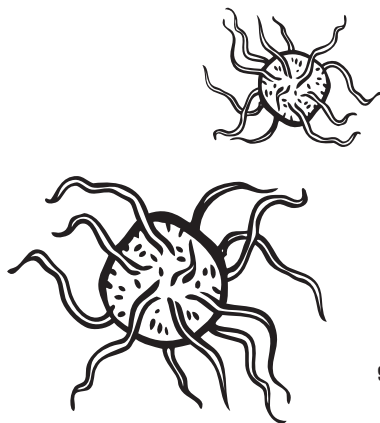
ŠTO JE GONOREJA?

Gonoreja, kapavac, triper ili triša spolno je prenosiva bolest koja zahvaća mokraćne i spolne organe. Kod oralnoga spolnog odnosa infekcija zahvaća grlo, a kod analnoga rektum i anus.

87.

ŠTO UZROKUJE GONOREJU?

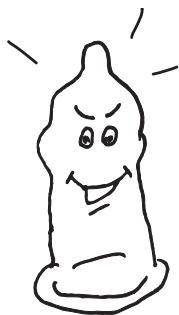
Uzročnik gonoreje je bakterija
Neisseria gonorrhoeae.

88.

KAKO SE PRENOSI GONOREJA?

Prenosi se vaginalnim, oralnim i analnim odnosom. Može se prenijeti i prstima nakon kontakta s inficiranim dijelom tijela, ali i pri porodu prolaskom djeteta kroz porođajni kanal.

89.

KOJI SU SIMPTOMI GONOREJE?

Gonoreja uzrokuje gnojni iscjedak iz spolovila, bol i peckanje te učestalo mokrenje, a kod prijenosa oralnim spolnim odnosom grlobolju i otežano gutanje.

90.

KAKO SE DIJAGNOSTICIRA GONOREJA?

Za postavljanje dijagnoze gonoreje najčešće nije dovoljan samo liječnički pregled. Ako postoji sumnja na gonoreju, uzimaju se mikrobiološki uzorci (urin, ejakulat i bris) za daljnju obradu.

91.

KAKO SE LIJEČI GONOREJA?

Gonoreja se liječi antibioticima (peroralno ili injekcijom). Ako se gonoreja već proširila krvožilnim sustavom, osobu je potrebno bolnički liječiti i primijeniti antibiotike intravenozno.

KLAMIDIJSKA INFEKCIJA

??

92.

ŠTO JE KLAMIDIJSKA INFEKCIJA?

Klamidijska infekcija (klamidijaza) spolno je prenosiva bolest uzrokovana bakterijom *Chlamydia trachomatis*. Često se naziva i tihom epidemijom zbog nedostatka vidljivih simptoma. Osim genitalnoga područja može zahvatiti i očni sustav te uzrokovati trahom, koji je jedan od glavnih uzroka sljepoće.

93.

KAKO SE PRENOSI KLAMIDIJA?

Klamidija se najčešće prenosi spolnim odnosom (oralnim, vaginalnim i analnim). Diranjem očiju rukama koje su bile u kontaktu sa spolnim organima može dovesti do klamidijske infekcije oka. Također, klamidija se može prenijeti i tijekom poroda s majke na novorođenče.

94.

KOJI SU SIMPTOMI KLAMIDIJSKE INFEKCIJE?

Simptomi mogu biti vrlo blagi, a često potpuno izostaju. Kad su prisutni, uključuju bolno, učestalo i otežano mokrenje uz peckanje, gnojni iscjedak iz spolovila te bol u donjem dijelu trbuha. Kod prijenosa oralnim spolnim odnosom mogu se pojaviti grlobolja i otežano gutanje.

95.

KAKO SE DIJAGNOSTICIRA KLAMIDIJA?

Klamidijska infekcija potvrđuje se laboratorijskim ispitivanjem, a moguće ju je otkriti iz uzorka urina i brisa grla, vrata maternice te rektuma.

96.

KAKO SE LIJEČI KLAMIDIJA?

Klamidija se liječi antibioticima. Liječiti se moraju oba partnera te tijekom liječenja treba izbjegavati spolne odnose.

KANDIDIJAZA

??

97.

ŠTO JE KANDIDIJAZA?

Kandidijaza je gljivična infekcija najčešće uzrokovana gljivicom *Candidom albicans* koja uzrokuje probleme samo kad dođe do njezina pretjeranog rasta.

98.

KAKO SE PRENOSI KANDIDIJAZA?

Kandida se normalno nalazi na koži i rijetko je povezana sa spolnim kontaktom. Kandidijaza se može razviti nakon uporabe antibiotika, imunosupresivnih lijekova, oralnih kontraceptiva, u šećernoj bolesti, kod oslabljenoga obrambenog sustava te u trudnoći.

99.

KOJI SU SIMPTOMI KANDIDIJAZE?

Neugodan osjećaj, peckanje, žarenje i svrbež, bez jasnoga upalnog procesa. Kod umjerenih oblika još se pojavljuje crvenilo te pojačani iscjedak. Teški oblici vaginalne kandidijaze praćeni su obilnim bjelkastozućkastim sirastim iscjetkom iz rodnice.

100.

KAKO SE DIJAGNOSTICIRA KANDIDIJAZA?

Kandidijaza se često može dijagnosticirati samo liječničkim pregledom.

Mikroskopski pregled uzorka iscjetka daje karakterističnu sliku, tako da su dodatne pretrage najčešće nepotrebne. Kod negativnoga mikroskopskog nalaza može se učiniti kultura obriska na specijalnoj podlozi.

101.

KAKO SE LIJEČI KANDIDIJAZA?

Kandidijaza se liječi
antimikoticima, tj. lijekovima
protiv gljivičnih infekcija.
Simptomi kandidijaze
uklanjaju se razmjerno
brzo i jednostavno.

- ▶ **DUBROVNIK**
ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE
adresa: Dr. Ante Šercera 4a
telefon: 020/341-085
- ▶ **KARLOVAC**
ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO KARLOVAČKE ŽUPANIJE
adresa: Dr. Vladka Mačeka 48
telefon: 047/411-265
- ▶ **OSIJEK**
ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
adresa: Franje Krežme 1
telefon: 031/225-711
- ▶ **PULA**
ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ISTARSKE ŽUPANIJE
adresa: Nazorova 23
telefon: 052/529-017; 052/529-046
- ▶ **RIJEKA**
NASTAVNI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE
adresa: Krešimirova 52a
telefon: 051/358-798
Udruga Hepatos Rijeka
adresa: Blaža Polića 2/III
telefon: 051/311-190; 091/4008-111
- ▶ **SLAVONSKI BROD**
ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE
adresa: Vladimira Nazora 2a
telefon: 035/447-228
- ▶ **ZADAR**
ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ZADARSKE ŽUPANIJE
adresa: Kolovare 2
telefon: 023/300-841
adresa II: Ulica don Ive Prodana 12 (prostor Crvenoga križa)
telefon II: 023/318-152

► **SPLIT**

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

adresa: Vukovarska 46

telefon: 021/401-114; 021/401-154

UDRUGA HELP

adresa: Šetalište Bačvice 10

telefon: 021/346-664

INFO HEP CENTAR – HRVATSKO DRUŠTVO ZA BOLESTI JETRE HEPATOS,
U SURADNJI S ZZJZSDŽ-OM

adresa: Fra Bonina 11

telefon: 0800-400-405

NAPOMENA: Mobilni InfoHep Centar izlazi na teren po pozivu i dogovoru.

► **ZAGREB**

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO (HZJZ)

adresa: Rockefellerova 12

telefon: 01/ 4863-345

KLINIKA ZA INFektivNE BOLESTI – „DR. FRAN MIHALJEVIĆ“

Referentni centar za AIDS

adresa: Mirogojska 8, Paviljon br. 6

telefon: 01/4678-243; 01/2826-147

SAVJETOVALIŠTE ZA REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE

adresa: Mirogojska 16

telefon: 01/469-681

ISKORAK U SURADNJI S HZJZ-OM

adresa: Petrinjska 27

telefon: 091/2444-666

CHECK POINT ZAGREB (UDRUGA HUHIV) U SURADNJI
S HZJZ-OM I KIB-OM „DR. FRAN MIHALJEVIĆ“

adresa: Ulica kneza Domagoja 10

telefon: 0800-448-767

Nema maženja bez paženja

HRVATSKI ZAVOD ZA
JAVNO ZDRAVSTVO
ROCKEFELLEROVA 7
HR-10000 ZAGREB
+385 1 4863 267
www.hzjz.hr

